

Vakit Girdi, Şimdi Uyanma Vakti.

TEKFİR MESELELERİ

Cehaletin Özür Olduğuna Dair Şer'i Deliller

Vakit Girdi, Şimdi Uyanma Vakti.

Vakit Girdi, Şimdi Uyanma Vakti.

TEKFİR MESELELERİ

Cehaletin Özür Olduğuna Dair Şer'i Deliller

Vakit Girdi, Şimdi Uyanma Vakti.

edenler Cennet'e girer, isyan edenler ise ateşe gireceklerdir.[44]

Daha fazla bilgi için Dr.Sultan el Umeyri'nin "İşkâliyat'Îzar bil-Cehli fil Bahsil-Akidî" adlı kitaba muracaat edebilirler. En doğrusunu bilen Allah'tır.

****

Kaynak: Değerli âlim Şeyh Muhammed Salih el-Müneccid'in çeşitli sorulara cevap verdiği birçok dilde yayın yapan resmi internet sitesi https://islamqa.info 'dur. Alınan metin 228033 numaralı soruya aittir.

[44] İbn Useymin Mecmu Fetava ve Resaili 2/128

ŞİRK VE KÜFÜR MESELESİNDE CAHİL KİŞİNİN MAZERETLİ OLDUĞUNA DAİR ŞER'Î DELİLLER

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

MUKADDİME

Şüphesiz hamd, Allah içindir. O'na hamd eder, O'ndan yardım ve mağfiret dileriz. Nefislerimizin şerrinden ve amellerimizin kötülerinden O'na sığınırız. Allah kimi hidayete erdirirse, onu saptıracak yoktur! Kimi de saptırırsa onu hidayete erdirecek yoktur!

Allah'tan başka ilah olmadığına şehadet ederim. O tektir ve ortağı yoktur. Yine şehadet ederim ki, Muhammed (Sallallahu aleyhi ve sellem) O'nun kulu ve Rasulüdür.

edenler Cennet'e girer, isyan edenler ise ateşe gireceklerdir.[44]

Daha fazla bilgi için Dr.Sultan el Umeyri'nin "İşkâliyat'Îzar bil-Cehli fil Bahsil-Akidî" adlı kitaba muracaat edebilirler. En doğrusunu bilen Allah'tır.

****

Kaynak: Değerli âlim Şeyh Muhammed Salih el-Müneccid'in çeşitli sorulara cevap verdiği birçok dilde yayın yapan resmi internet sitesi https://islamqa.info 'dur. Alınan metin 228033 numaralı soruya aittir.

[44] İbn Useymin Mecmu Fetava ve Resaili 2/128

28

ŞİRK VE KÜFÜR MESELESİNDE CAHİL KİŞİNİN MAZERETLİ OLDUĞUNA DAİR ŞER'Î DELİLLER

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

MUKADDİME

Şüphesiz hamd, Allah içindir. O'na hamd eder, O'ndan yardım ve mağfiret dileriz. Nefislerimizin şerrinden ve amellerimizin kötülerinden O'na sığınırız. Allah kimi hidayete erdirirse, onu saptıracak yoktur! Kimi de saptırırsa onu hidayete erdirecek yoktur!

Allah'tan başka ilah olmadığına şehadet ederim. O tektir ve ortağı yoktur. Yine şehadet ederim ki, Muhammed (Sallallahu aleyhi ve sellem) O'nun kulu ve Rasulüdür.

1

"Ey iman edenler! Allah'tan sakınılması gerektiği gibi sakının ve ancak Müslümanlar olarak ölün!"[1]

"Ey insanlar! Sizi tek bir nefisten yaratan ve ondan da eşini yaratan ve ikisinden birçok erkekler ve kadınlar üretip yayan Rabbinizden korkun! Adını kullanarak birbirinizden dilekte bulunduğunuz Allah'tan ve akrabalık haklarına riayetsizlikten de sakının! Şüphesiz Allah, üzerinizde gözetleyicidir."[2]

"Ey iman edenler! Allah'tan korkun ve doğru söz söyleyin ki, Allah işlerinizi düzeltsin ve günahlarınızı bağışlasın! Kim Allah'a ve Rasulüne itaat ederse büyük bir kurtuluşa ermiş olur."[3]

Bundan sonra;

[1] Âl-i İmran 102
[2] Nisâ 1
[3] Ahzâb 70, 71

öğretilerin çoğu bilinmez hale gelir, ya da onları tebliğ edecek kimse kalmaz. Bunun gibileri kâfir olmaz. Bunun üzerine imamlar: Yeni Müslüman olup iman ve ilim ehlinden uzak bir çölde yaşayan bir kişi İslam'ın mutevatir bir emrini inkâr ederse peygamberin emri ona ulaşıncaya kadar tekfir edilmez, demişlerdir[43]

Sonuç olarak: haktan bir şey bilmeyen insanın mazur olduğudur, bu durumda cehalet kişiden günahı kaldırır ve amellerinin gerektirdiği hükmü ile hüküm verilmesini geçersiz kılar. Daha sonra eğer İslam dinine mensup olup, Allah'tan başka ilahın olmadığına Muhammed sallallahu aleyhi vesellem'in onun Resulü olduğuna şehadet ederse; Müslümanlardan sayılır. Ancak Müslümanlara nisbet edilmiyorsa, dünyada mensup olduğu dine göre hüküm verilir. Ahirette ise fetret döneminin durumları gibi olacaktır. Onların durumu Allah'a kalmıştır, En sahih görüşe göre Allah onları bir imtihandan geçirir; Allah'a itaat

[43] İbn Teymiyye Mecmuat'l Fetava 11/407

"Ey iman edenler! Allah'tan sakınılması gerektiği gibi sakının ve ancak Müslümanlar olarak ölün!"[1]

"Ey insanlar! Sizi tek bir nefisten yaratan ve ondan da eşini yaratan ve ikisinden birçok erkekler ve kadınlar üretip yayan Rabbinizden korkun! Adını kullanarak birbirinizden dilekte bulunduğunuz Allah'tan ve akrabalık haklarına riayetsizlikten de sakının! Şüphesiz Allah, üzerinizde gözetleyicidir."[2]

"Ey iman edenler! Allah'tan korkun ve doğru söz söyleyin ki, Allah işlerinizi düzeltsin ve günahlarınızı bağışlasın! Kim Allah'a ve Rasulüne itaat ederse büyük bir kurtuluşa ermiş olur."[3]

Bundan sonra;

[1] Âl-i İmran 102
[2] Nisâ 1
[3] Ahzâb 70, 71

2

öğretilerin çoğu bilinmez hale gelir, ya da onları tebliğ edecek kimse kalmaz. Bunun gibileri kâfir olmaz. Bunun üzerine imamlar: Yeni Müslüman olup iman ve ilim ehlinden uzak bir çölde yaşayan bir kişi İslam'ın mutevatir bir emrini inkâr ederse peygamberin emri ona ulaşıncaya kadar tekfir edilmez, demişlerdir[43]

Sonuç olarak: haktan bir şey bilmeyen insanın mazur olduğudur, bu durumda cehalet kişiden günahı kaldırır ve amellerinin gerektirdiği hükmü ile hüküm verilmesini geçersiz kılar. Daha sonra eğer İslam dinine mensup olup, Allah'tan başka ilahın olmadığına Muhammed sallallahu aleyhi vesellem'in onun Resulü olduğuna şehadet ederse; Müslümanlardan sayılır. Ancak Müslümanlara nisbet edilmiyorsa, dünyada mensup olduğu dine göre hüküm verilir. Ahirette ise fetret döneminin durumları gibi olacaktır. Onların durumu Allah'a kalmıştır, En sahih görüşe göre Allah onları bir imtihandan geçirir; Allah'a itaat

[43] İbn Teymiyye Mecmuat'l Fetava 11/407

27

bizler bu kelimeyi söyleriz, Sıla b. Zufer dedi ki: Onlar namaz, oruç, sadaka ve ibadetin ne olduğunu bilmedikleri halde "La ilahe illallah" kelimesi "onlara ne fayda verir? Bunun özerine Huzeyfe ondan yüz çevirdi, daha sonra Sıla üç defa sözünü tekrar ettikten sonra ona dönerek üç defa dedi ki: Ey Sıla! Bu kelime onları ateşten kurtarır.[42]

Bu hadis onların sadece genel bir imana sahip olduklarına işaret eder. Atalarını üzerinde buldukları kısa bir ikrardan başka İslam'dan hiçbir şey bilmiyorlardı.

Şeyhu'l-İslam İbn Teymiyye Rahimehullah derki: Çoğu insanlar, peygamber sallallahu aleyhi vesellem'in öğretilerinin yok olduğu memleketlerde yetişirler. Öyle ki: Allah'ın kitabını ve sünnetini tebliğ edecek kimse kalmaz, Allah Resulünün gönderildiği

[42] İbni Mace 4049; "Misbah'uz-Zuccace"sahibi Busayrî bunu sahih görmüştür 2/291; Elbanî "Silsiletu Ehadisis-Sahiha" 1/171

Sözlerin en doğrusu Allah'ın Kitabıdır, yolların en hayırlısı Muhammed (Sallallahu aleyhi ve sellem)'in yoludur. İşlerin en şerlisi muhdes[4] olanlardır! Dine sonradan sokulan her şey bid'attır; Her bid'at dalalettir; Her dalalet ateştedir![5]

…

Tekfir meseleleri kapsamlı bir konu olup bunda en önemlilerinden biri şüphesiz cehaletin tekfire engel olup olmadığıdır. Bir Müslümanın çeşitli şirk veya küfür söz ve fiillerinden dolayı tekfir edilmesinin önünde birçok engel vardır. Tevil, baskı altında olma, akil baliğ olmama, cehalet gibi meseleler sayılabilir. Biz bu kapsamlı alanda sadece cehaletin şirk ve küfür işleyen kimse için geçerli bir özür olup olmadığını Kuran, Sünnet ve âlimlerin sözleri ile ortaya koymak istedik.

[4] Muhdes: Dinden olmayan şeyin din adına çıkarılmasıdır.

[5] Hutbetu'l-Hace Duası: Müslim 867, Nesei 3/188

bizler bu kelimeyi söyleriz, Sıla b. Zufer dedi ki: Onlar namaz, oruç, sadaka ve ibadetin ne olduğunu bilmedikleri halde "La ilahe illallah" kelimesi "onlara ne fayda verir? Bunun özerine Huzeyfe ondan yüz çevirdi, daha sonra Sıla üç defa sözünü tekrar ettikten sonra ona dönerek üç defa dedi ki: Ey Sıla! Bu kelime onları ateşten kurtarır.[42]

Bu hadis onların sadece genel bir imana sahip olduklarına işaret eder. Atalarını üzerinde buldukları kısa bir ikrardan başka İslam'dan hiçbir şey bilmiyorlardı.

Şeyhu'l-İslam İbn Teymiyye Rahimehullah derki: Çoğu insanlar, peygamber sallallahu aleyhi vesellem'in öğretilerinin yok olduğu memleketlerde yetişirler. Öyle ki: Allah'ın kitabını ve sünnetini tebliğ edecek kimse kalmaz, Allah Resulünün gönderildiği

[42] İbni Mace 4049; "Misbah'uz-Zuccace"sahibi Busayrî bunu sahih görmüştür 2/291; Elbanî "Silsiletu Ehadisis-Sahiha" 1/171

26

Sözlerin en doğrusu Allah'ın Kitabıdır, yolların en hayırlısı Muhammed (Sallallahu aleyhi ve sellem)'in yoludur. İşlerin en şerlisi muhdes[4] olanlardır! Dine sonradan sokulan her şey bid'attır; Her bid'at dalalettir; Her dalalet ateştedir![5]

…

Tekfir meseleleri kapsamlı bir konu olup bunda en önemlilerinden biri şüphesiz cehaletin tekfire engel olup olmadığıdır. Bir Müslümanın çeşitli şirk veya küfür söz ve fiillerinden dolayı tekfir edilmesinin önünde birçok engel vardır. Tevil, baskı altında olma, akil baliğ olmama, cehalet gibi meseleler sayılabilir. Biz bu kapsamlı alanda sadece cehaletin şirk ve küfür işleyen kimse için geçerli bir özür olup olmadığını Kuran, Sünnet ve âlimlerin sözleri ile ortaya koymak istedik.

[4] Muhdes: Dinden olmayan şeyin din adına çıkarılmasıdır.

[5] Hutbetu'l-Hace Duası: Müslim 867, Nesei 3/188

3

Konunun delilleriyle ele alındığı ancak bir solukta da okunabilecek bir çalışma olmasını istedik. Bunu da özlü bir anlatım ile değerli âlim Şeyh Muhammed Salih el-Müneccid'in bir soruya vermiş olduğu cevapta bulduk.

Şeyhin verdiği cevap metnine basılı yayına uygunlaştırılmasının dışında bir müdahalede bulunmadık.

Bu çalışma ile hayra vesile olmanın sevaplarından faydalanmayı Allah Azze ve Celle'den dileriz. Nitekim ayet ve hadislerde bu müjde verilmektedir.

" Kim güzel bir (işte) aracılık ederse, ona o işin sevabından bir pay vardır. ..."[6]

"Hayra vesile olan, hayrı yapan gibidir."[7]

Necmi Kar

[6] Nisa 85

[7] Tirmizî, İlm, 14

şayet bu haramlara devam ederlerse onların küfrüne ve riddetine hükmedilir." Çoğu insanların yanında kabirler fitnesinde kafa karışıklığı vardır. Özellikle kabirlere aşırı saygıyla yetişen çevrelerde kabirlere saygıyı salih olan zatların sevgisinden sayarlar. Özellikle aralarında âlimlere benzeyen, kabirleri tazim eden, kabir sahiplerinden yardım bekleyen biri olduğunda insanlar onu Allah ile aralarında bir vasıta olarak görürler.[41]

4- Huzeyfe bin Yeman radiyallahu anhu Rasulullah sallallahu aleyhi vesellem'in şöyle dediğini rivayet etmiştir:

"Eskimiş elbisenin döküldüğü gibi İslamiyet dökülür, ta ki oruç, namaz, ibadet ve sadaka nedir bilinmez olur. Öyle ki Allah'ın kitabı üzerine bir gece gelir ondan hiçbir ayet kalmaz olur. Değişik insan gruplarından ihtiyar yaşlılar kalırlar ve derler ki bizler atalarımızın bize bıraktığı bir kelimeye ulaştık: "La ilahe illallah"

[41] Abbad'ın kitab ve Risalelerinden alınmıştır. 4/372

Konunun delilleriyle ele alındığı ancak bir solukta da okunabilecek bir çalışma olmasını istedik. Bunu da özlü bir anlatım ile değerli âlim Şeyh Muhammed Salih el-Müneccid'in bir soruya vermiş olduğu cevapta bulduk.

Şeyhin verdiği cevap metnine basılı yayına uygunlaştırılmasının dışında bir müdahalede bulunmadık.

Bu çalışma ile hayra vesile olmanın sevaplarından faydalanmayı Allah Azze ve Celle'den dileriz. Nitekim ayet ve hadislerde bu müjde verilmektedir.

" Kim güzel bir (işte) aracılık ederse, ona o işin sevabından bir pay vardır. ..."[6]

"Hayra vesile olan, hayrı yapan gibidir."[7]

Necmi Kar

[6] Nisa 85

[7] Tirmizî, İlm, 14

4

şayet bu haramlara devam ederlerse onların küfrüne ve riddetine hükmedilir." Çoğu insanların yanında kabirler fitnesinde kafa karışıklığı vardır. Özellikle kabirlere aşırı saygıyla yetişen çevrelerde kabirlere saygıyı salih olan zatların sevgisinden sayarlar. Özellikle aralarında âlimlere benzeyen, kabirleri tazim eden, kabir sahiplerinden yardım bekleyen biri olduğunda insanlar onu Allah ile aralarında bir vasıta olarak görürler.[41]

4- Huzeyfe bin Yeman radiyallahu anhu Rasulullah sallallahu aleyhi vesellem'in şöyle dediğini rivayet etmiştir:

"Eskimiş elbisenin döküldüğü gibi İslamiyet dökülür, ta ki oruç, namaz, ibadet ve sadaka nedir bilinmez olur. Öyle ki Allah'ın kitabı üzerine bir gece gelir ondan hiçbir ayet kalmaz olur. Değişik insan gruplarından ihtiyar yaşlılar kalırlar ve derler ki bizler atalarımızın bize bıraktığı bir kelimeye ulaştık: "La ilahe illallah"

[41] Abbad'ın kitab ve Risalelerinden alınmıştır. 4/372

25

dilemek kesinlikle meşru değildir. Allah resulü ümmeti için ölüye ya da bir diriye secde etmeyi haram kılmıştır. Doğrusu Allah Resulü bu tür amellerin tümünden sakındırmış olup Allah ve Resulünün haram kıldığı şirki amellerdendir. Ancak cehaletin onlara galebe çalmasından, daha sonra gelen neslin peygamber sallallahu aleyhi vesellem'den gelen ilmi az bilmelerinden dolayı, Allah'a Resul'e muhalefet ettikleri hakkında kesin ilme dayalı bilgi gelmeden onları tekfir etmek caiz değildir.[40]

Şeyh Abdul Muhsin el-Abbad derki: "Kabirdeki ölülerden medet ummak, yardım istemek, ihtiyaçlarının karşılanmasını istemek, musibetlerden korunmayı dilemek kişiyi dinden çıkaran büyük şirktir. Bu gibi fiillere şirk ve küfür denilir. Ancak bu gibi fiilleri her yapana o müşrik ve kâfirdir denilmez. Eğer bunu yapan kişi cahil ise cehaletinden dolayı mazurdur. Ta ki onlara İslam'ın haram ettiği yasaklar anlatılıp ve öğretilinceye kadar, sonra

[40] Er-Reddu ala'l-Bekrî 2/731

Soru

Şirk ve Küfür meselesinde cahil kişi mazeretli olur mu? Bildiğim kadarıyla sizler sitede cahilin mazeretli olduğunu açıklamışsınız. Ancak sizden isteğim şirk ve itikadî meselelerinde cahil kişinin mazeretli olduğuna dair delileri detaylı bir şekilde açıklamanızdır.

Detaylı cevap

Allah'a hamd olsun,

Şirk ve küfür işleyen kişi mutlaka bu iki şıktan biridir:

Birincisi: şirk ve küfrü işleyen kişi gayri Müslim'dir, ister başka bir din üzere olsun veya ateist olsun fark etmez. Bu durumda olanlar kâfirdirler. İster bilgili olsun ister te'vil eden cahil olsun, dünyada Müslümanlık muamelesi görmez ve kâfir muamelesi yapılır. Zira onlar İslam dinine hiç girmediler ki onlara Müslüman diyelim. Ahirette ise eğer bu kişi gerçekten cahil ise İslam'ın davası ona hiç ulaşmamışsa, ya da

dilemek kesinlikle meşru değildir. Allah resulü ümmeti için ölüye ya da bir diriye secde etmeyi haram kılmıştır. Doğrusu Allah Resulü bu tür amellerin tümünden sakındırmış olup Allah ve Resulünün haram kıldığı şirki amellerdendir. Ancak cehaletin onlara galebe çalmasından, daha sonra gelen neslin peygamber sallallahu aleyhi vesellem'den gelen ilmi az bilmelerinden dolayı, Allah'a Resul'e muhalefet ettikleri hakkında kesin ilme dayalı bilgi gelmeden onları tekfir etmek caiz değildir.[40]

Şeyh Abdul Muhsin el-Abbad derki: "Kabirdeki ölülerden medet ummak, yardım istemek, ihtiyaçlarının karşılanmasını istemek, musibetlerden korunmayı dilemek kişiyi dinden çıkaran büyük şirktir. Bu gibi fiillere şirk ve küfür denilir. Ancak bu gibi fiilleri her yapana o müşrik ve kâfirdir denilmez. Eğer bunu yapan kişi cahil ise cehaletinden dolayı mazurdur. Ta ki onlara İslam'ın haram ettiği yasaklar anlatılıp ve öğretilinceye kadar, sonra

[40] Er-Reddu ala'l-Bekrî 2/731

24

Soru

Şirk ve Küfür meselesinde cahil kişi mazeretli olur mu? Bildiğim kadarıyla sizler sitede cahilin mazeretli olduğunu açıklamışsınız. Ancak sizden isteğim şirk ve itikadî meselelerinde cahil kişinin mazeretli olduğuna dair delileri detaylı bir şekilde açıklamanızdır.

Detaylı cevap

Allah'a hamd olsun,

Şirk ve küfür işleyen kişi mutlaka bu iki şıktan biridir:

Birincisi: şirk ve küfrü işleyen kişi gayri Müslim'dir, ister başka bir din üzere olsun veya ateist olsun fark etmez. Bu durumda olanlar kâfirdirler. İster bilgili olsun ister te'vil eden cahil olsun, dünyada Müslümanlık muamelesi görmez ve kâfir muamelesi yapılır. Zira onlar İslam dinine hiç girmediler ki onlara Müslüman diyelim. Ahirette ise eğer bu kişi gerçekten cahil ise İslam'ın davası ona hiç ulaşmamışsa, ya da

5

davet ona ulaşmıştır ancak doğru düzgün şekilde ulaşmamışsa, kıyamet günündeki durumu hakkında İslam âlimlerinin uzun hilafı mevcuttur. Bu görüşlerin en sağlamı; kıyamet gününde onların imtihana çekileceğidir. Allah'a itaat eden cennete, isyan edenler ise cehenneme gönderilecektir. İbn Teymiyye rahimehullah derki:

"Dünyada davetin ulaşmadığı insanlar için kıyamet meydanında onlara bir peygamber gönderileceğine dair birçok eser bulunmaktadır."[8]

İkincisi: Şirk ve küfrü işleyen kişi İslam'a mensuptur; İslam'ın vasfı da onda vardır; Kendisi İslam'ı kabul etmiş, şüphe içermeyen bir şekilde Peygamber Sallallahu aleyhi ve sellem'e iman etmiştir.

İşte bunun gibileri cehaletle küfür işlediklerinde şer'î delil ve kâfir olduğuna dair

[8] İbn Teymiyye, Mecmuat'l Fetava 17/308

sözlerini İsrail oğullarının Musa aleyhisselam'a söyledikleri sözlerine benzetmiştir.

Muhammed Reşid rıza derki: Bu sözleri Allah Resulü sallallahu aleyhi vesellem'e söyleyen sahabeler şirkten yeni kurtulmuş ve İslam'a yeni girmişlerdi. Bu şirk ameli istemelerin sebebi İslam dinine muhalif olduğunu bilmemeleriydi.[38]

Şeyh Abdurrezzak Afîfî'den ölülerden medet uman kabirlere tapanları sordular, Şeyh dedi ki: Onlara Hüccet ikamet edilirse/Deliller anlatılmışsa İslam'dan çıkmış olup mürtet olmuşlardır. Aksi halde "Zatu Envat" cemaati gibi mazurdurlar.[39]

Şeyhu'l-İslam İbni Teymiyye derki: Rasulullah sallallahu aleyhi vesellem'in bize getirdiği vahyi bildikten sonra, ister peygamber olsun ister salih biri olsun ölüden yardım

[38] Muhammed Reşid rıza Mecmu'r-Resail-vel-Mesailin-Necdiyye adlı kitaba talikidir. 4/39
[39] Fetava Şeyh Abdurrezzak Afîfî 371

davet ona ulaşmıştır ancak doğru düzgün şekilde ulaşmamışsa, kıyamet günündeki durumu hakkında İslam âlimlerinin uzun hilafı mevcuttur. Bu görüşlerin en sağlamı; kıyamet gününde onların imtihana çekileceğidir. Allah'a itaat eden cennete, isyan edenler ise cehenneme gönderilecektir. İbn Teymiyye rahimehullah derki:

"Dünyada davetin ulaşmadığı insanlar için kıyamet meydanında onlara bir peygamber gönderileceğine dair birçok eser bulunmaktadır."[8]

İkincisi: Şirk ve küfrü işleyen kişi İslam'a mensuptur; İslam'ın vasfı da onda vardır; Kendisi İslam'ı kabul etmiş, şüphe içermeyen bir şekilde Peygamber Sallallahu aleyhi ve sellem'e iman etmiştir.

İşte bunun gibileri cehaletle küfür işlediklerinde şer'î delil ve kâfir olduğuna dair

[8] İbn Teymiyye, Mecmuat'l Fetava 17/308

6

sözlerini İsrail oğullarının Musa aleyhisselam'a söyledikleri sözlerine benzetmiştir.

Muhammed Reşid rıza derki: Bu sözleri Allah Resulü sallallahu aleyhi vesellem'e söyleyen sahabeler şirkten yeni kurtulmuş ve İslam'a yeni girmişlerdi. Bu şirk ameli istemelerin sebebi İslam dinine muhalif olduğunu bilmemeleriydi.[38]

Şeyh Abdurrezzak Afîfî'den ölülerden medet uman kabirlere tapanları sordular, Şeyh dedi ki: Onlara Hüccet ikamet edilirse/Deliller anlatılmışsa İslam'dan çıkmış olup mürtet olmuşlardır. Aksi halde "Zatu Envat" cemaati gibi mazurdurlar.[39]

Şeyhu'l-İslam İbni Teymiyye derki: Rasulullah sallallahu aleyhi vesellem'in bize getirdiği vahyi bildikten sonra, ister peygamber olsun ister salih biri olsun ölüden yardım

[38] Muhammed Reşid rıza Mecmu'r-Resail-vel-Mesailin-Necdiyye adlı kitaba talikidir. 4/39
[39] Fetava Şeyh Abdurrezzak Afîfî 371

23

aleyhi vesellem ile beraber Huneyn'e doğru gidiyorduk. Müşriklerin bir ağaçları vardı. Onu tavaf ediyorlar üzerine silahlarını asıyorlardı. Bu ağaca "Zatu Envat" diyorlardı. Biz bunlardan birinin yanından geçerken "Ey Allah'ın Rasulü! Onların ki gibi bize de bir zatu envat yap" dedik. Rasulullah sallallahu aleyhi vesellem: "Allahu Ekber! Sizin bu söylediğiniz şey İsrailoğulları'nın Musa'ya Onların ilahları gibi bizim için de bir ilah yap"[36] sözü gibidir. Siz, sizden öncekilerin yolunu aynen takip ediyorsunuz" demiştir.[37]

Sahabeler Allah Resulünden yapılması büyük şirk olanını istediler. O şirk ise müşriklerin yaptıkları gibi ağaca sarılıp etrafında dolanmaktır. Bundan dolayı Allah Resulü sallallahu aleyhi vesellem onların

---

[36] Araf 138

[37] Tirmizî 2180 Sahih görmüştür, İmam Ahmed de 21900; lafız İmam'a aittir. Şeyh Elbanî sahih görmüştür.

açıklama olmadan, kâfir olmaz; İslam'ın vasfı ondan gitmez.

Şeyh Abdurrahman Es-Sa'dî der ki: "Her kim Allah ve Resul'üne iman eder, tasdik edip onlara itaat ettikten sonra bilmeyerek Allah Resulü'nün bir kısım vahyini inkâr eder veya Resulün getirdiğinden bilgisi yoksa bu eylem her ne kadar küfür ise de bunu yapanın kafir olduğu muhakkak ise de, Peygamberin getirdiğinden haberi olmayan o belirli kişinin kâfir olması söz konusu değildir. Ve bu konuda ister itikatta ister amelde olsun fark etmez. Zira küfür, peygamberin getirdiği tüm vahyin inkârı, ya da peygamberin getirdiğinin bazılarının bilerek inkârıdır. İşte bununla peygamberi taklit eden kâfirlerle, inat etmeden, bilmeyerek veya sapkınlıkla peygamberin getirdiğinin bazılarını inkâr eden arasındaki farkı anlamışsınızdır."[9]

Cehaletin özür olması, kulun Rabbine yaptığı bütün ibadetlerde geçerlidir. İtikat, tevhid ve

---

[9] Fetava Es-Sa'diyye 443,447

aleyhi vesellem ile beraber Huneyn'e doğru gidiyorduk. Müşriklerin bir ağaçları vardı. Onu tavaf ediyorlar üzerine silahlarını asıyorlardı. Bu ağaca "Zatu Envat" diyorlardı. Biz bunlardan birinin yanından geçerken "Ey Allah'ın Rasulü! Onların ki gibi bize de bir zatu envat yap" dedik. Rasulullah sallallahu aleyhi vesellem: "Allahu Ekber! Sizin bu söylediğiniz şey İsrailoğulları'nın Musa'ya Onların ilahları gibi bizim için de bir ilah yap"[36] sözü gibidir. Siz, sizden öncekilerin yolunu aynen takip ediyorsunuz" demiştir.[37]

Sahabeler Allah Resulünden yapılması büyük şirk olanını istediler. O şirk ise müşriklerin yaptıkları gibi ağaca sarılıp etrafında dolanmaktır. Bundan dolayı Allah Resulü sallallahu aleyhi vesellem onların

[36] Araf 138

[37] Tirmizî 2180 Sahih görmüştür, İmam Ahmed de 21900; lafız İmam'a aittir. Şeyh Elbanî sahih görmüştür.

22

açıklama olmadan, kâfir olmaz; İslam'ın vasfı ondan gitmez.

Şeyh Abdurrahman Es-Sa'dî der ki: "Her kim Allah ve Resul'üne iman eder, tasdik edip onlara itaat ettikten sonra bilmeyerek Allah Resulü'nün bir kısım vahyini inkâr eder veya Resulün getirdiğinden bilgisi yoksa bu eylem her ne kadar küfür ise de bunu yapanın kafir olduğu muhakkak ise de, Peygamberin getirdiğinden haberi olmayan o belirli kişinin kâfir olması söz konusu değildir. Ve bu konuda ister itikatta ister amelde olsun fark etmez. Zira küfür, peygamberin getirdiği tüm vahyin inkârı, ya da peygamberin getirdiğinin bazılarının bilerek inkârıdır. İşte bununla peygamberi taklit eden kâfirlerle, inat etmeden, bilmeyerek veya sapkınlıkla peygamberin getirdiğinin bazılarını inkâr eden arasındaki farkı anlamışsınızdır."[9]

Cehaletin özür olması, kulun Rabbine yaptığı bütün ibadetlerde geçerlidir. İtikat, tevhid ve

[9] Fetava Es-Sa'diyye 443,447

7

şirk meseleler de olsun veya fıkhi konularda olsun tümünde geçerlidir.

Deliller

Birincisi: Cehaletin İtikadî meselelerde özür olduğuna dair delillerden bir kısmı şöyledir:

Hatalı kişinin özrünün geçerliliğine delalet eden ayeti kerimede Allah Teâlâ şöyle buyuruyor:

"Ey Rabbimiz! Unutur, ya da yanılırsak bizi sorumlu tutma!"[10]

Müslim'in sahih'inde geçtiği üzere Allah Teâlâ "kabul ettim" demiştir.[11] Ayrıca başka bir Ayette:

"Hata ile yaptığınız bir işte size hiçbir günah yoktur. Fakat kasten yaptığınız şeylerde size

---

[10] Bakara 286
[11] Müslim 126

İsrailoğulları Musa aleyhisselam den o putperest köylülerin taptığı putun bir benzerini Allah'a yaklaştırmak için kendilerine de yapmak istediler.

İbni Cevzî Rahimehullah derki: Bu kıssa İsrail oğullarının büyük cehaletini göstermektedir, öyle ki onlar Allah'ın bunca ayetlerini gördükten sonra da Allah ile beraber başka ilahlara da tapınılacağına inanmışlardı.[34]

Şeyh Abdurrahman el-Muallimî derki: Musa aleyhisselam her ne kadar onların cehaletini kınamış ise de onların taleplerini dinden çıkma olarak görmemiştir. Delil olarak ta buzağıya ibadet ettiklerinde onlara Allah'ın azabı indiği gibi bu sefer onlara inmemesidir. -Doğrusunu Allah bilir- sanki Tevhid dinine yeni girdiklerinden dolayı mazur görülmüşler.[35]

3- Zatu Envat kıssası: Ebu Vakıd el-Leysi'den rivayet edildiğine göre Rasulullah sallallahu

---

[34] Zadu'l-Mesir 2/150
[35] Mecmu' Resâile-el-Muallimî 1/142

şirk meseleler de olsun veya fıkhi konularda olsun tümünde geçerlidir.

Deliller

Birincisi: Cehaletin İtikadî meselelerde özür olduğuna dair delillerden bir kısmı şöyledir:

Hatalı kişinin özrünün geçerliliğine delalet eden ayeti kerimede Allah Teâlâ şöyle buyuruyor:

"Ey Rabbimiz! Unutur, ya da yanılırsak bizi sorumlu tutma!"[10]

Müslim'in sahih'inde geçtiği üzere Allah Teâlâ "kabul ettim" demiştir.[11] Ayrıca başka bir Ayette:

"Hata ile yaptığınız bir işte size hiçbir günah yoktur. Fakat kasten yaptığınız şeylerde size

[10] Bakara 286
[11] Müslim 126

8

İsrailoğulları Musa aleyhisselam den o putperest köylülerin taptığı putun bir benzerini Allah'a yaklaştırmak için kendilerine de yapmak istediler.

İbni Cevzî Rahimehullah derki: Bu kıssa İsrail oğullarının büyük cehaletini göstermektedir, öyle ki onlar Allah'ın bunca ayetlerini gördükten sonra da Allah ile beraber başka ilahlara da tapınılacağına inanmışlardı.[34]

Şeyh Abdurrahman el-Muallimî derki: Musa aleyhisselam her ne kadar onların cehaletini kınamış ise de onların taleplerini dinden çıkma olarak görmemiştir. Delil olarak ta buzağıya ibadet ettiklerinde onlara Allah'ın azabı indiği gibi bu sefer onlara inmemesidir. -Doğrusunu Allah bilir- sanki Tevhid dinine yeni girdiklerinden dolayı mazur görülmüşler.[35]

3- Zatu Envat kıssası: Ebu Vakıd el-Leysi'den rivayet edildiğine göre Rasulullah sallallahu

[34] Zadu'l-Mesir 2/150
[35] Mecmu' Resâile-el-Muallimî 1/142

21

olmuştur. Bunları bildikten sonra muhalefet ederse o kâfir olmuştur. Ancak bu muhalefet kendisine bilgi gelmeden önce olmuşsa o kişi bilmediği için mazurdur. Çünkü bu gibi ilimlere ne akıl ne hikâye, ne de fikir ve düşünceyle de ulaşılmaz. O kişiye bilgi ulaşmadığından cehalet sahibi olduğu için tekfir etmiyoruz.[32]

2- İsrail oğullarının Musa aleyhisselam ile olan kıssaları: "İsrailoğullarını denizden geçirdik. Derken, kendilerine ait putlara tapan bir kavme rastladılar. İsrailoğulları: "Ey Mûsâ! Onların kendilerine ait ilâhları (putları) olduğu gibi sen de bize ait bir ilâh yapsana" dediler. Mûsa şöyle dedi: "Şüphesiz siz cahillik eden bir kavimsiniz." Şüphesiz bunların (din diye) içinde bulundukları şey yok olmaya mahkûmdur. Yapmakta olduklarının hepsi batıldır." Sizi âlemlere üstün kılmış iken, Allah'tan başka ilâh mı araştırayım size?"[33]

[32] Siyeru-A'lamin-Nubelâ 10/79 dan nakledilmiştir
[33] Araf 138-141

günah vardır. Allah, çok bağışlayandır, çok merhamet edendir."[12]

Peygamber sallallahu aleyhi vesellem şöyle demiştir:

"Şüphesiz ki Allah, ümmetimden hata etmenin, unutmanın ve kendisine zorla yaptırılan şeyin sorumluluğunu kaldırmıştır."[13]

Bu hadise binaen her kim unutarak ya da bilmeyerek emredildiğine muhalefet ederse günahı af olunmaktadır. Hata eden kişi bilmeyerek günah işleyen kişiyi de kapsamaktadır. Zira hatalı kişi kasıt olmadan hakk'a muhalefet eden kişidir.

[12] Ahzab 5
[13] İbn Mace 2043; İmam Elbanî bu hadisi hasen görmüştür.

olmuştur. Bunları bildikten sonra muhalefet ederse o kâfir olmuştur. Ancak bu muhalefet kendisine bilgi gelmeden önce olmuşsa o kişi bilmediği için mazurdur. Çünkü bu gibi ilimlere ne akıl ne hikâye, ne de fikir ve düşünceyle de ulaşılmaz. O kişiye bilgi ulaşmadığından cehalet sahibi olduğu için tekfir etmiyoruz.[32]

2- İsrail oğullarının Musa aleyhisselam ile olan kıssaları: "İsrailoğullarını denizden geçirdik. Derken, kendilerine ait putlara tapan bir kavme rastladılar. İsrailoğulları: "Ey Mûsâ! Onların kendilerine ait ilâhları (putları) olduğu gibi sen de bize ait bir ilâh yapsana" dediler. Mûsa şöyle dedi: "Şüphesiz siz cahillik eden bir kavimsiniz." Şüphesiz bunların (din diye) içinde bulundukları şey yok olmaya mahkûmdur. Yapmakta olduklarının hepsi batıldır." Sizi âlemlere üstün kılmış iken, Allah'tan başka ilâh mı araştırayım size?"[33]

[32] Siyeru-A'lamin-Nubelâ 10/79 dan nakledilmiştir
[33] Araf 138-141

20

günah vardır. Allah, çok bağışlayandır, çok merhamet edendir."[12]

Peygamber sallallahu aleyhi vesellem şöyle demiştir:

"Şüphesiz ki Allah, ümmetimden hata etmenin, unutmanın ve kendisine zorla yaptırılan şeyin sorumluluğunu kaldırmıştır."[13]

Bu hadise binaen her kim unutarak ya da bilmeyerek emredildiğine muhalefet ederse günahı af olunmaktadır. Hata eden kişi bilmeyerek günah işleyen kişiyi de kapsamaktadır. Zira hatalı kişi kasıt olmadan hakk'a muhalefet eden kişidir.

[12] Ahzab 5
[13] İbn Mace 2043; İmam Elbanî bu hadisi hasen görmüştür.

9

Şeyh Abdurrahman es-Sa'dî derki: Bu kural müminlerin işlediği amelî veya sözlü hataların tümünü kapsamaktadır.[14]

Şeyh İbn Useymin derki: "Şüphesiz cehalet hatadan sayılır." İşte buna binaen diyebiliriz ki: Küfrü gerektiren söz veya eylemin küfür olduğunu bilmeden -yani şerî delini bilmeden- işleyen insan kâfir olmaz.[15]

Şeyhu'l-İslam İbn Teymiyye derki: Ayet-i kerime'de geçen: "Ey Rabbimiz! Unutur, ya da yanılırsak bizi sorumlu tutma!" Allah Teâlâ da buna cevaben "kabul ettim" demiştir. Burada kat'i veya zanni bir meselede hata türleri arasında bir fark koyulmamıştır… Her kim hatalı kat'î bir meselede ya da zannî bir meselede günahkâr olduğunu söylerse, o kimse

[14] Es-Sa'dî Abdurrahman "el-İrşad ila Marifet'l-ahkâm" 208

[15] İbn Useymin,eş-Şerh'l-Mumti 14/449

adamın Allah'ın emrine, nehyine, mükâfatına, cezasına imanı vardı. Rabbinin azabından korkmuştu; Allah'ta onu bu korkusundan dolayı afetti.

İman ehlinden her kim Allah'a, Resulüne, ahiret gününe imanda ya da salih amelde bir hata işlerse, bu adamdan daha kötü bir durumda değildir. Yüce Allah dilerse onun hatasını af eder, ya da dini nispetince yaptığı kusurlar varsa cezalandırır. Ancak iman sahibi birini bir hatadan dolayı tekfir etmek ise büyük bir cürümdür.[31]

İmam Şafîi şöyle demiştir: Yüce Allah kitabında kendisi için bazı isim ve sıfatları zikretmiş ve peygamber sallallahu aleyhi vesellem'in ümmetinden Müslüman olan kimsenin bunları reddedemeyeceğini bildirmiştir. Çünkü o isimleri Kur'ân'da geçmiştir. Bu isimlerin Allah'a ait olduğu Resulullah sallallahu aleyhi vesellem'den sabit

[31] İbn Teymiyye el-İstikâme 1/164

Şeyh Abdurrahman es-Sa'dî derki: Bu kural müminlerin işlediği amelî veya sözlü hataların tümünü kapsamaktadır.[14]

Şeyh İbn Useymin derki: "Şüphesiz cehalet hatadan sayılır." İşte buna binaen diyebiliriz ki: Küfrü gerektiren söz veya eylemin küfür olduğunu bilmeden -yani şerî delini bilmeden- işleyen insan kâfir olmaz.[15]

Şeyhu'l-İslam İbn Teymiyye derki: Ayet-i kerime'de geçen: "Ey Rabbimiz! Unutur, ya da yanılırsak bizi sorumlu tutma!" Allah Teâlâ da buna cevaben "kabul ettim" demiştir. Burada kat'i veya zanni bir meselede hata türleri arasında bir fark koyulmamıştır… Her kim hatalı kat'î bir meselede ya da zannî bir meselede günahkâr olduğunu söylerse, o kimse

[14] Es-Sa'dî Abdurrahman "el-İrşad ila Marifet'l-ahkâm" 208

[15] İbn Useymin,eş-Şerh'l-Mumti 14/449

10

adamın Allah'ın emrine, nehyine, mükâfatına, cezasına imanı vardı. Rabbinin azabından korkmuştu; Allah'ta onu bu korkusundan dolayı afetti.

İman ehlinden her kim Allah'a, Resulüne, ahiret gününe imanda ya da salih amelde bir hata işlerse, bu adamdan daha kötü bir durumda değildir. Yüce Allah dilerse onun hatasını af eder, ya da dini nispetince yaptığı kusurlar varsa cezalandırır. Ancak iman sahibi birini bir hatadan dolayı tekfir etmek ise büyük bir cürümdür.[31]

İmam Şafîi şöyle demiştir: Yüce Allah kitabında kendisi için bazı isim ve sıfatları zikretmiş ve peygamber sallallahu aleyhi vesellem'in ümmetinden Müslüman olan kimsenin bunları reddedemeyeceğini bildirmiştir. Çünkü o isimleri Kur'ân'da geçmiştir. Bu isimlerin Allah'a ait olduğu Resulullah sallallahu aleyhi vesellem'den sabit

[31] İbn Teymiyye el-İstikâme 1/164

19

İşte bu ilk nesil ve onlara sonradan katılan âlimlerin görüşüdür.[29]

Şeyhu'l-İslam İbni Teymiyye Rahimehullah derki: İşte bu adam öldükten sonra tekrar diriltilemeyeceğinde, Allah'ın kudretinde şüphe etmiştir. Hatta bir daha dirilemeyeceğine inanmıştır. Bu da şüphesiz küfürdür. Ancak adam cahil olduğundan bunun küfür olduğunu bilmiyordu. Allah'ın kendisini cezalandırmaktan korkan bir mümin idi. Bunun için de Allah onun günahını af etti.[30]

İbn Teymiye Rahimehullah şöyle devam etti: "Bu adam kendisi yakıldıktan sonra Allah'ın onu tekrar diriltemeyeceğine inanıyordu, ya da şüphe ediyordu. Bu her iki düşünce de küfürdür. Delilleri yerinde olan kişiler kâfir olurlar. Ancak o bilmiyordu veya kendisini bu cehaletten kurtaracak bilgi de yoktu. Lakin

[29] Et-Temhîd lima fil-Muwatta minel-Meanî wel Esanîd,18/42
[30] İbn Teymiyye Mecmuat'l Fetava 3/231

Kur'an, Sünnet ve kadim icma'a muhalefet etmiştir.[16]

İmam devamla derki: "Benimle devamlı oturup kalkanlar benim Müslüman şahsını küfre, fasıklığa veya günahkârlığa nispet etmekten herkesten daha fazla uzak durduğumu bilirler. Ancak üzerine hüccet ikamet edilmişse ve delile muhalefet eden kişinin kâfir, fasık veya günahkâr olduğu bilinenler başka. Ayrıca Allah'u Teâlâ'nın bu ümmetin yaptığı hataları Affedeceğini ikrar ediyorum. Bu af hem söz hem de davranışları kapsamaktadır.[17]

İbn Arabi derki: Bu Ümmetten ister cahil olsun ister hatalı olsun, sahibini küfre ya da şirke götüren bir amel işlediğinde o kişi cehalet ve hata ile mazurdur; Ta ki hüccet/delili terk

[16] İbn Teymiyye Mecmuat'l Fetava 19/210
[17] İbn Teymiyye Mecmuat'l Fetava 3/229

İşte bu ilk nesil ve onlara sonradan katılan âlimlerin görüşüdür.[29]

Şeyhu'l-İslam İbni Teymiyye Rahimehullah derki: İşte bu adam öldükten sonra tekrar diriltilemeyeceğinde, Allah'ın kudretinde şüphe etmiştir. Hatta bir daha dirilemeyeceğine inanmıştır. Bu da şüphesiz küfürdür. Ancak adam cahil olduğundan bunun küfür olduğunu bilmiyordu. Allah'ın kendisini cezalandırmaktan korkan bir mümin idi. Bunun için de Allah onun günahını af etti.[30]

İbn Teymiye Rahimehullah şöyle devam etti: "Bu adam kendisi yakıldıktan sonra Allah'ın onu tekrar diriltemeyeceğine inanıyordu, ya da şüphe ediyordu. Bu her iki düşünce de küfürdür. Delilleri yerinde olan kişiler kâfir olurlar. Ancak o bilmiyordu veya kendisini bu cehaletten kurtaracak bilgi de yoktu. Lakin

[29] Et-Temhîd lima fil-Muwatta minel-Meanî wel Esanîd,18/42
[30] İbn Teymiyye Mecmuat'l Fetava 3/231

18

Kur'an, Sünnet ve kadim icma'a muhalefet etmiştir.[16]

İmam devamla derki: "Benimle devamlı oturup kalkanlar benim Müslüman şahsını küfre, fasıklığa veya günahkârlığa nispet etmekten herkesten daha fazla uzak durduğumu bilirler. Ancak üzerine hüccet ikamet edilmişse ve delile muhalefet eden kişinin kâfir, fasık veya günahkâr olduğu bilinenler başka. Ayrıca Allah'u Teâlâ'nın bu ümmetin yaptığı hataları Affedeceğini ikrar ediyorum. Bu af hem söz hem de davranışları kapsamaktadır.[17]

İbn Arabi derki: Bu Ümmetten ister cahil olsun ister hatalı olsun, sahibini küfre ya da şirke götüren bir amel işlediğinde o kişi cehalet ve hata ile mazurdur; Ta ki hüccet/delili terk

[16] İbn Teymiyye Mecmuat'l Fetava 19/210
[17] İbn Teymiyye Mecmuat'l Fetava 3/229

11

edenin kâfir olduğu bilgisi o kişiye açık bir şekilde varıncaya kadar.[18]

Şeyh Abdurrahman el-Muallimî derki: Bizler dua veya benzeri konularda yapılan hatalara: "Bu şekilde yapılan dua Allah'tan başkasına yapılan duadır. Bu başkasına ibadet ve şirktir." Derken gayemiz bunu yapan herkesin müşrik olduğu değildir; Ancak bunları mazereti olmadan yapan kişi müşriktir. Lakin mazereti olduğu halde bunları yapan kişinin Allah'ın seçilmiş kullarından, en faziletlilerinden ve en muttakilerden olma ihtimali vardır. "[19]

İkincisi: Kişiye bilgi gelmeden hiçbir kulun Allah'a karşı sorumlu olamayacağını bildiren deliller:

"Biz, bir peygamber göndermedikçe azap edici değiliz."[20]

[18] Kasimî Mehasinu't-Te'vil 3/161
[19] Şeyh Abdurrahman el-Muallimînin eserleri 3/826
[20] İsra 15

Adam: Senden korkumdur ya Rabbi dedi. Bu söylediğinden dolayı Allah onu affetti."[28]

Bu adamdan sadır olan söz, ölümden sonra tekrar dirilmenin inkârını içerdiği için kişiyi dinden çıkaran büyük küfürdür. Zira "Kudret" sıfatı, Allah'ın en bariz ve en açık sıfatıdır. Bu sıfat' sa Allah'ın Rububiyyet ve Uluhiyyetinin gereğidir. Hatta bu sıfat Allah'ın en özel sıfatıdır. Bununla beraber o kimse kâfir olmadı. Çünkü o cehaletinden dolayı mazurdur.

İbn Abd'il- Birr derki: Âlimler bu hadisin anlamında ihtilafa düştüler; bazı âlimler bu adam Allah'ın bazı sıfatlarını bilmeyen biridir, o sıfat' ta "Kudret sıfatıdır." Allah'ın kuvvetinin her şeye yettiğini bilmiyordu. Dolayısıyla her kim Allah'ın bir sıfatından cahil olurda diğer tüm sıfatlara iman eder ve bilirse, bilmediği bazı sıfatlarından dolayı kâfir olmaz ve derler ki: Kâfir onu tanımayan değil, hakka inat edendir.

[28] Buhari, Enbiya 54, Rikaak 25; Muslim Tevbe 25; Nesai Cenaiz 117

edenin kâfir olduğu bilgisi o kişiye açık bir şekilde varıncaya kadar.[18]

Şeyh Abdurrahman el-Muallimî derki: Bizler dua veya benzeri konularda yapılan hatalara: "Bu şekilde yapılan dua Allah'tan başkasına yapılan duadır. Bu başkasına ibadet ve şirktir." Derken gayemiz bunu yapan herkesin müşrik olduğu değildir; Ancak bunları mazereti olmadan yapan kişi müşriktir. Lakin mazereti olduğu halde bunları yapan kişinin Allah'ın seçilmiş kullarından, en faziletlilerinden ve en muttakilerden olma ihtimali vardır. "[19]

İkincisi: Kişiye bilgi gelmeden hiçbir kulun Allah'a karşı sorumlu olamayacağını bildiren deliller:

"Biz, bir peygamber göndermedikçe azap edici değiliz."[20]

[18] Kasimî Mehasinu't-Te'vil 3/161
[19] Şeyh Abdurrahman el-Muallimînin eserleri 3/826
[20] İsra 15

12

Adam: Senden korkumdur ya Rabbi dedi. Bu söylediğinden dolayı Allah onu affetti."[28]

Bu adamdan sadır olan söz, ölümden sonra tekrar dirilmenin inkârını içerdiği için kişiyi dinden çıkaran büyük küfürdür. Zira "Kudret" sıfatı, Allah'ın en bariz ve en açık sıfatıdır. Bu sıfat' sa Allah'ın Rububiyyet ve Uluhiyyetinin gereğidir. Hatta bu sıfat Allah'ın en özel sıfatıdır. Bununla beraber o kimse kâfir olmadı. Çünkü o cehaletinden dolayı mazurdur.

İbn Abd'il- Birr derki: Âlimler bu hadisin anlamında ihtilafa düştüler; bazı âlimler bu adam Allah'ın bazı sıfatlarını bilmeyen biridir, o sıfat' ta "Kudret sıfatıdır." Allah'ın kuvvetinin her şeye yettiğini bilmiyordu. Dolayısıyla her kim Allah'ın bir sıfatından cahil olurda diğer tüm sıfatlara iman eder ve bilirse, bilmediği bazı sıfatlarından dolayı kâfir olmaz ve derler ki: Kâfir onu tanımayan değil, hakka inat edendir.

[28] Buhari, Enbiya 54, Rikaak 25; Muslim Tevbe 25; Nesai Cenaiz 117

17

Üçüncüsü: Şirk veya küfre girenlerin özrüne dair deliller:

1- Ebu Hüreyre Radiyallahu anhu dan rivayet edildiğine göre Rasulullah Sallallahu aleyhi ve sellem şöyle demiştir:

"Bir adam nefsine zulmetmiş ve ölümü anında oğullarına şöyle vasiyet etmişti:

Öldüğüm zaman beni yakın, kül haline getirin ve sonra denize saçın. Vallahi eğer rabbim beni diriltmeye güç yetirirse hiç kimseye azap etmediği şekilde bana azap eder. Sonra Rasulullah dedi ki:

Oğulları adamın bu isteğini yaptılar. Allah yeryüzüne dedi ki: Aldığını geri ver. O an adam dirildi ve kalktı. Allah (Subhanehu ve Teâlâ) ona: Bu yaptığın şeye seni sevk eden nedir? Diye sordu.

"Müjdeleyiciler ve uyarıcılar olarak peygamberler gönderdik ki, peygamberlerden sonra insanların Allah'a karşı bir bahaneleri olmasın. Allah, mutlak güç sahibidir, hüküm ve hikmet sahibidir."[21]

Ayrıca:

"Doğru yola ilettikten sonra, sakınacakları şeyleri kendilerine apaçık bildirmedikçe, Allah bir toplumu saptıracak değildir. Şüphesiz Allah, her şeyi hakkıyla bilendir."[22]

Kişiye ilim ve açıklaması gelmeden hiçbir kulun sorumlu olamayacağına delalet eden diğer başka ayetlerde mevcuttur. Bu ayetler bize mükellef kişiye bilgi gelmeden şer'î sorumluluğun altına girilmeyeceğini belirtmektedir. Eğer bilgi gelmezse kişi mazurdur.

[21] Nisa 165
[22] Tevbe 115

Üçüncüsü: Şirk veya küfre girenlerin özrüne dair deliller:

1- Ebu Hüreyre Radiyallahu anhu dan rivayet edildiğine göre Rasulullah Sallallahu aleyhi ve sellem şöyle demiştir:

"Bir adam nefsine zulmetmiş ve ölümü anında oğullarına şöyle vasiyet etmişti:

Öldüğüm zaman beni yakın, kül haline getirin ve sonra denize saçın. Vallahi eğer rabbim beni diriltmeye güç yetirirse hiç kimseye azap etmediği şekilde bana azap eder. Sonra Rasulullah dedi ki:

Oğulları adamın bu isteğini yaptılar. Allah yeryüzüne dedi ki: Aldığını geri ver. O an adam dirildi ve kalktı. Allah (Subhanehu ve Teâlâ) ona: Bu yaptığın şeye seni sevk eden nedir? Diye sordu.

16

"Müjdeleyiciler ve uyarıcılar olarak peygamberler gönderdik ki, peygamberlerden sonra insanların Allah'a karşı bir bahaneleri olmasın. Allah, mutlak güç sahibidir, hüküm ve hikmet sahibidir."[21]

Ayrıca:

"Doğru yola ilettikten sonra, sakınacakları şeyleri kendilerine apaçık bildirmedikçe, Allah bir toplumu saptıracak değildir. Şüphesiz Allah, her şeyi hakkıyla bilendir."[22]

Kişiye ilim ve açıklaması gelmeden hiçbir kulun sorumlu olamayacağına delalet eden diğer başka ayetlerde mevcuttur. Bu ayetler bize mükellef kişiye bilgi gelmeden şer'î sorumluluğun altına girilmeyeceğini belirtmektedir. Eğer bilgi gelmezse kişi mazurdur.

[21] Nisa 165
[22] Tevbe 115

13

Şeyh İbn Useymin: “Müjdeleyiciler ve uyarıcılar olarak peygamberler gönderdik ki, peygamberlerden sonra insanların Allah’a karşı bir bahaneleri olmasın.”[23] Ayetten istifade edilen en büyük anlam: İtikadî meselelerde dahi, Cehaletin mazeret olmasıdır, Çünkü peygamberler hem itikadi hem de ameldeki konuları getirirler. Peygamberin ulaşmadığı cahil bir insanın kıyamet gününde Allah’a hücceti mevcuttur. Allah’a hücceti olan biri ancak mazeretli biri olabilir.”[24]

İbnu’l-Kayyim derki: Kişi ya bizzat İslami hükümlere ulaşır ya da İslami hükümler kişiye ulaştıktan sonra sorumlu sayılır. Nasıl ki İslami hükümlere ulaşmadan ona farz olmadığı gibi, İslami hükümler de ona ulaşmadığında da o sorumlu olmaz.[25]

---

[23] Tevbe 115

[24] İbnu Useymin Nisa Suresinin Tefsiri, c.2,485

[25] İbnu’l-Kayyim El-Cevziyye Bedaiu’l-Fevaid 4/168

Şeyhu’l-İslam İbni Teymiyye Anzî’nin tahkik ettiği “İhnaî’ye Reddiye” adlı kitapta derki: Allah’tan başkasına dua eden yahut tavaf eden kişi müşriktir, bu ameller küfür amelleridir, ancak bazen bu işlerin şirk ve haram olduğunu bilmeyenler vardır. Nasıl ki Tatar ve başkaları İslam’ dinine girerken beraberinde küçük putlar bulundurup onları yüceltirlerdi aynı şekilde bu insanlar bunun İslam dininde haram olduğunu bilmezlerdi. Bazıları da ateşe taparak yaklaşırlardı, bunun haram olduğunu bilmezlerdi. İslam dinine yeni girenlerin içinde şirkin birçok çeşitleri onlar arasında gizli olup, şirk olduğunu bilmezlerdi. İşte bu kimseler sapıklık içindeler. Allah’a yaptıkları ameller batıl olduğu halde, cezaya müstahak olamazlar. Çünkü Allah’ın onlar üzerine hücceti yoktur.[26] Zira Allah Teâlâ şöyle buyuruyor: “Öyleyse siz de bile bile Allah’a ortaklar koşmayın.”[27]

---

[26] Şeyhu’l-İslam İbni Teymiyye Anzî’nin tahkik ettiği “İhnaî’ye Redd iye 206”

[27] Bakara 22

Şeyh İbn Useymin: “Müjdeleyiciler ve uyarıcılar olarak peygamberler gönderdik ki, peygamberlerden sonra insanların Allah’a karşı bir bahaneleri olmasın.”[23] Ayetten istifade edilen en büyük anlam: İtikadî meselelerde dahi, Cehaletin mazeret olmasıdır, Çünkü peygamberler hem itikadi hem de ameldeki konuları getirirler. Peygamberin ulaşmadığı cahil bir insanın kıyamet gününde Allah’a hücceti mevcuttur. Allah’a hücceti olan biri ancak mazeretli biri olabilir.”[24]

İbnu’l-Kayyim derki: Kişi ya bizzat İslami hükümlere ulaşır ya da İslami hükümler kişiye ulaştıktan sonra sorumlu sayılır. Nasıl ki İslami hükümlere ulaşmadan ona farz olmadığı gibi, İslami hükümler de ona ulaşmadığında da o sorumlu olmaz.[25]

---

[23] Tevbe 115

[24] İbnu Useymin Nisa Suresinin Tefsiri, c.2,485

[25] İbnu’l-Kayyim El-Cevziyye Bedaiu’l-Fevaid 4/168

14

Şeyhu’l-İslam İbni Teymiyye Anzî’nin tahkik ettiği “İhnaî’ye Reddiye” adlı kitapta derki: Allah’tan başkasına dua eden yahut tavaf eden kişi müşriktir, bu ameller küfür amelleridir, ancak bazen bu işlerin şirk ve haram olduğunu bilmeyenler vardır. Nasıl ki Tatar ve başkaları İslam’ dinine girerken beraberinde küçük putlar bulundurup onları yüceltirlerdi aynı şekilde bu insanlar bunun İslam dininde haram olduğunu bilmezlerdi. Bazıları da ateşe taparak yaklaşırlardı, bunun haram olduğunu bilmezlerdi. İslam dinine yeni girenlerin içinde şirkin birçok çeşitleri onlar arasında gizli olup, şirk olduğunu bilmezlerdi. İşte bu kimseler sapıklık içindeler. Allah’a yaptıkları ameller batıl olduğu halde, cezaya müstahak olamazlar. Çünkü Allah’ın onlar üzerine hücceti yoktur.[26] Zira Allah Teâlâ şöyle buyuruyor: “Öyleyse siz de bile bile Allah’a ortaklar koşmayın.”[27]

---

[26] Şeyhu’l-İslam İbni Teymiyye Anzî’nin tahkik ettiği “İhnaî’ye Redd iye 206”

[27] Bakara 22

15